

Організація національно-патріотичного виховання молоді в системі туризму

Молодіжну туристсько-краєзнавчу роботу в країні організує Український державний центр національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді (далі – Центр) – державний заклад позашкільної освіти, утворений, зареєстрований в порядку, визначеному чинним законодавством, що регулює діяльність закладу позашкільної освіти, у своїй діяльності керується Конституцією України, законами України «Про освіту», «Про позашкільну освіту», указами Президента України, актами Кабінету Міністрів України, наказами та інструкціями Міністерства освіти і науки України, органів місцевого самоврядування у галузі освіти, іншими нормативно-правовими актами, а також Положенням про позашкільний навчальний заклад, Положенням про центр, будинок, клуб, бюро туризму, краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді, туристсько-краєзнавчої творчості учнівської молоді, станцію юних туристів.

Метою діяльності Центру є:

- реалізація державної політики щодо національно-патріотичного виховання дітей та молоді;
- централізація процесу національно-патріотичного виховання дітей та молоді в системі освіти;
- реалізація державної політики в галузі освіти засобами краєзнавства і туризму;
- координація освітньої діяльності закладів туристсько-краєзнавчого напрямку позашкільної освіти;
- надання позашкільної освіти вихованцям Центру, формування умінь і навичок (компетентностей) відповідно до їх здібностей, обдарувань і стану здоров'я.

Одними з головних завдань Центру є [2]:

- формування ціннісних орієнтирів та утвердження національно-патріотичної свідомості дітей та молоді;
- вільний розвиток особистості та формування її соціально-громадського досвіду;
- виховання у дітей та молоді поваги до Конституції України, прав і свобод людини та громадянина, почуття власної гідності, відповідальності перед законом за свої дії;
- виховання у дітей та молоді патріотизму, любові до України, поваги до народних звичаїв, традицій, національних цінностей українського народу, а також інших націй і народів;
- створення умов для гармонійного розвитку особистості, задоволення потреб дітей та молоді у позашкільній освіті, організації їх змістовного дозвілля і відпочинку;
- формування у дітей та молоді свідомого й відповідального ставлення до власного здоров'я та здоров'я оточуючих, навичок безпечної поведінки;
- удосконалення нормативно-правової бази з національно-патріотичного виховання дітей та молоді та туристсько-краєзнавчого напрямку позашкільної освіти;
- організація та проведення всеукраїнських масових туристсько-краєзнавчих заходів та заходів з національно-патріотичного виховання в системі освіти у взаємодії з органами виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, об'єднань громадян та сім'ї;
- популяризація туристсько-краєзнавчого напрямку позашкільної освіти та заходів національно-патріотичного спрямування;
- створення умов для творчого, інтелектуального духовного і фізичного розвитку вихованців Центру;
- надання вмінь і навичок, необхідних для служби в Збройних Силах України.

Основними напрямками діяльності є: національно-патріотичний, туристсько-краєзнавчий та туристсько-спортивний. До складу Центру на правах відокремленого структурного підрозділу без статусу юридичної особи входить Центральний табір туристського активу учнів України.

З метою виявлення рівня вмінь, знань та навичок дітей та молоді, вихованців Центру організовує і проводить організаційно-масову, навчально-тренувальну та спортивну роботу у вигляді різноманітних всеукраїнських очно-заочних туристсько-краєзнавчих, туристсько-спортивних масових заходів та заходів з національно-патріотичного виховання: чемпіонати і кубки України, туристські і краєзнавчі змагання, зльоти, олімпіади, конкурси, огляди, конференції, форуми, вистави, школи, експедиції, навчально-тренувальні збори, походи, екскурсії, ігри.

З метою поглиблення співпраці з громадськими організаціями, які дотримуються українських державницьких цінностей, створення простору для молодіжних лідерів та активістів та сприяння їх саморозвитку в структурі Центру утворений Молодіжний центр громадянської освіти.

У 2022 році, не дивлячись на складні умови воєнного стану проводились всеукраїнські заходи учнівської молоді з національно-патріотичного, туристсько-краєзнавчого та туристсько-спортивного напрямів, як в очному форматі, так і в он-лайн режимі.

Протягом року активно проводилась робота з розвитку учнівського краєзнавства, спрямована на залучення дітей та молоді до активної пошукової та дослідницької роботи, проведення Всеукраїнських краєзнавчих експедицій, конкурсів, організацію масових заходів з учнівською молоддю.

З метою розвитку спортивного туризму серед дітей та молоді, їх фізичного загартування, популяризації здорового способу життя, набуття вмінь і навичок, необхідних для служби в Збройних силах України, визначення найсильніших

туристів-спортсменів та команд успішно проведені всеукраїнські туристсько-спортивні масові заходи з учнівською молоддю [1].

У 2022 р. Центр проводив роботу з координації навчально-методичної, організаційно-масової та освітньої роботи центрів національно-патріотичного виховання, туризму і краєзнавства учнівської молоді, станцій юних туристів України, їх інформаційно-методичне забезпечення, підвищення фахового рівня педагогічних працівників закладів позашкільної освіти.

Не дивлячись на вкрай складні умови воєнного стану в 2022 році проводились всеукраїнські заходи учнівської молоді з національно-патріотичного, туристсько-краєзнавчого та туристсько-спортивного напрямів, як в очному форматі, так і в он-лайн режимі.

З метою формування в учнівської молоді почуття національної гідності, патріотизму, причетності до історії та сьогодення України, формування комунікативних навичок, соціалізації, виявлення талановитих авторів, активізації та популяризації їх творчості, підвищення ролі фотомистецтва в освітньому процесі До дня Соборності України проведена фотовиставка «Україна – це ми».

Протягом квітня-травня у рамках заходів Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») проводилась Всеукраїнська он-лайн гра-вікторина «Відун» у чотири етапи. Участь у грі мала на меті самоперевірку знань дітей з історії України та засвоєння нових відомостей у процесі пошукової діяльності. У травні 2022 року на відзначення Дня Героїв проведено Всеукраїнський фестиваль «Ватра» у рамках заходів Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»). Участь у фестивалі базувалась на принципі добровільності та мала на меті розкрити мистецькими засобами героїку російсько-української війни та мрію про перемогу України.

Із 13 до 30 червня 2022 року проводився Всеукраїнський огляд звітів про Добре діло в рамках діяльності куреня/рою Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») за загальним спрямуванням Доброго діла – «Заради Перемоги», що розкриває розуміння значимості участі у суспільно-корисній праці для перемоги українського народу над агресором, єднання нації заради майбутнього України. Захід мав на меті розкрити діяльнісно-практичний та соціально-ціннісний рівень патріотичної вихованості дітей та молоді [1].

Важливе значення в молодіжному туризмі відіграють туристсько-краєзнавчі гуртки. В їх структурі виділяють історичне, географічне, геологічне, археологічне, етнографічне краєзнавство та інші. Всього в Україні діяло понад 1700 гуртків та 28 714 гуртківців. Найбільше представлени Київська область – 206 гуртків, Вінницька – 161 та Івано-Франківська – 157 гуртків (табл. А.3). Закарпатська, Одеська та Херсонська області не мали такого напряму молодіжного туризму взагалі. Найбільше гуртківців налічувалось у Київській області – понад 3300, м. Київ – понад 2500 та Харківській області – 2493 особи. В історичному краєзнавстві найкраще представлені Київська область – 102 гуртки, Івано-Франківська – 58 та Харківська – 39. У географічному краєзнавстві представлені м. Київ – 39 гуртків, Київська – 18, Львівська – 17 гуртків. У етнографічному краєзнавстві найкраще працюють Полтавська область – 18 гуртків (257 гуртківців), Івано-Франківська – 13 (177) та Кіровоградська – 9 із 113 гуртківцями.

В екологічному краєзнавстві домінують Вінницька область 22 гуртки, м. Київ – 21 та Львівська і Харківська – по 15.

Всього в Україні 1959 туристичних спортивних гуртків із 32 916 гуртківцями. На сьогодні надзвичайно важливим є діяльність військово-патріотичних гуртків. У 2022 році діяло понад 3400 гуртків і понад 50 000 гуртківців. Лідерами даного руху є Івано-Франківська, Київська, Харківська, Хмельницька, Дніпропетровська області та м. Київ.

Таким чином, добрі справи школярів, залучають їх до благодійності, демонструють їх патріотизм, милосердя, уміння розуміти проблеми оточуючих та бажання безкорисливо допомагати своїм співвітчизникам заради миру і спокою в Україні, заради єдності країни та пропагують здоровий спосіб життя.

Список використаних джерел та літератури:

1. Звіт про роботу Українського державного центру національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді в 2022 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://patriotua.org/pro-nas/plany-ta-zvity/>.
2. Український державний центр національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://patriotua.org>.